

TEMA BROJA: PRAVDA I RATNI ZLOČINI

PREDSTAVNICI PROJEKTA „PRAVDA I RATNI ZLOČINI“ IVAN JOVANOVIĆ, ŠEF ODSEKA ZA RATNE ZLOČINE U ODELJENJU ZA VLADAVINU PRAVA MISIJE OEBS U SRBIJI I ROMANA ŠVAJGER, REGIONALNI KOORDINATOR PROJEKTA.

Odgovor na potrebe domaćih pravosuđa.

Projekat „Pravda i ratni zločini“ je regionalni projekat koji sprovodi Kancelarija za demokratske institucije i ljudska prava (ODHIR) Organizacije za evropsku bezbednost i saradnju (OEBS) od maja 2010. do oktobra 2011. Finansira ga Evropska unija sa četiri miliona evra, a partneri projekta su Međunarodni krivični sud za bivšu Jugoslaviju (MKSJ), Meduregionalni institut Ujedinjenih nacija za istraživanje kriminaliteta i pravde (UNICRI) i misije OEBS-a u regionu.

Jasna Šarčević-Janković: U maju 2010. OEBS-ova Kancelarija za demokratske institucije i ljudska prava je započela implementaciju projekta „Pravda i ratni zločini“. Šta je cilj projekta?

Romana Švajger: Cilj projekta „Pravda i ratni zločini“ ODHIR OEBS u partnerstvu sa Međunarodnim krivičnim tribunalom za bivšu Jugoslaviju (MKSJ) iz Haga, Meduregionalnim institutom Ujedinjenih nacija za istraživanje kriminaliteta i pravde (UNICRI) i misijama OEBS u regionu je dalje osnaživanje kapaciteta

pravosuđa kako bi se suđenja za ratne zločine sprovodila na što efikasniji i pravičan način. Projekat takođe ima za cilj da osigura pristup materijalima MKSJ, da unapredi stručnu razmenu između pravnika iz regionala i MKSJ, i da radi na izgradnji znanja i veština. Naše aktivnosti obuhvataju rad na razvoju programa edukacije iz međunarodnog humanitarnog prava, priručniku za potrebe advokata odbrane u regionu, finansiranje zapošljavanja dodatnog osoblja u domaćim pravosuđima, Haški tribunal izrađuje transkripte sudskih postupaka na lokalnim jezicima, organizujemo regionalne sastanke sudija, tužilaca i advokata odbrane. Svaka projektna aktivnost se sprovodi u partnerstvu sa lokalnim institucijama na način koji je najprimereniji korisnicima projekta.

Ivan Jovanović: Projektu je prethodilo devetomesečno istraživanje potreba u 2008. tokom kog je razgovarano sa velikim brojem pravnika praktičara koji su uključeni u suđenja za ratne zločine. Ove konsultancije sa pravnicima u regionu su bile garancija da će sve komponente projekta odgovarati potrebama nacionalnih institucija koje su nadležne za rad na slučajevima ratnih zločina.

Tri pravnika iz Srbije na treningu na Akademiji Evropskog prava

Početkom decembra 2010, projekat „Pravda i ratni zločini“ je finansirao učešće tri pravnika iz Srbije na obuci u organizaciji Akademije za evropsko pravo.

Obuka je pružila pogled na temu razvoja skorašnje sudske prakse (obuhvatajući uglavnom ali ne i isključivo period od 2008. do 2010. godine) u oblasti obaveza sprovođenja efikasnih istraga teških krivičnih dela i prava na život, obaveza policije i zatvorskih vlasti kada su u pitanju osobe u pritvoru, zakonitost hapšenja i lišavanja slobode, pravičnost prilikom saslušavanja i jednakost prava na odbranu i obezbeđivanja pomoći optuženom. Učesnici obuke su takođe imali mogućnost da prisustvuju sudske raspravi pred Velikim većem Evropskog suda za ljudska prava.

Stručni saradnik Tamara Blagojević je izjavila: „Ovaj kurs doprinosi našem radu u Tužilaštvu za ratne zločine. Poznavanje standarda u ljudskim pravima je osnova za efikasno i pravično procesuiranje slučajeva ratnih zločina.“

Blagojević je deo grupe mlađih pravnika čije zaposlenje u Tužilaštvu za ratne zločine i u Apelacionom sudu u Beogradu finansira projekat „Pravda i ratni zločini“.

Projekat „Pravda i ratni zločini“ finansira 20 radnih mesta do oktobra 2011, 12 saradnika koji su počeli raditi u Tužilaštvu za ratne zločine u avgustu 2010. i osam službenika u Apelacionom sudu. Ove pozicije su potpuno integrisane u spomenute institucije. Sa namerom da se službenici zadrže i nakon projekta, organizuje se njihovo učešće u obukama i relevantnim kursevima.

Jasna Šarčević-Janković: Koje su koristi za Srbiju iz ovog Projekta?

Romana Švajger: U Srbiji naši partneri su Tužilaštvo za ratne zločine, Ministarstvo pravde, Apelacioni i Viši sud, Pravosudna akademija, kao i advokati odbrane. Finansiramo 20 stručnih saradnika u Tužilaštvu za ratne zločine i u Odeljenju za ratne zločine Apelacionog i Višeg suda. Ovi mladi pravnici rade na slučajevima ratnih zločina i na taj način pojačavaju kapacitet svoje institucije za rad na ovim predmetima. Projekat takođe organizuje obuku za ove zaposlene.

Srbija je bila domaćin dva regionalna sastanka, koja su omogućila razmenu iskustava u radu na slučajevima pravnika iz regionala i iz Haškog tribunalnog suda. U septembru 2010. prvi regionalni sastanak sudija je održan u Apelacionom sudu u Beogradu. Međunarodni tribunal iz Haga je bio zastupljen sa četiri sudije, a jedan od njih je bio predsednik Tribunalnog suda, sudija Patrik Robinson, koji je predsedavao sastankom zajedno sa sudijom Sinišom Važićem. U januaru 2011., tužilac za ratne zločine Vladimir Vukčević je bio domaćin sastanka tužilaca u Pravosudnoj akademiji u Beogradu. Taj sastanak je bio prilika za tužioce iz Haga i nacionalne tužioce da razgovaraju o sprovođenju istraživačkih radnih zločina, pristupu odbrane dokazima, kao i procesuiranje slučajeva ratnih zločina protiv visoko rangiranih osumnjičenih. U maju 2011. smo organizovali regionalni sastanak pružalača podrške svedocima. Predstavnici Srbije redovno učestvuju u regionalnim sastancima koje organizujemo u drugim državama, kao što je sastanak sudija apelacionih sudova, održan u Zagrebu sredinom januara 2011. Kada je u pitanju razvoj priručnika za advokate odbrane stručnjaci iz Srbije su redovno konsultovani. Konsultacije u vezi sa razvojem programa edukacije iz međunarodnog humanitarnog prava će biti iskorištene za obuke budućih sudija i tužilaca na Pravosudnoj akademiji u Beogradu.

Jasna Šarčević-Janković: Da li je period of 18 meseci dovoljan da se postignu ciljevi projekta?

Ivan Jovanović: Sa jačanjem nacionalnih kapaciteta projekat radi na pitanjima sa kojima se OEBS bavi već niz godina. Već duže vreme OEBS promoviše vladavinu prava i odgovornost za ratne zločine kroz konkretnе vidove podrške nacionalnim pravosuđima. Nekoliko godina smo organizovali razmene iskustava i pomagali smo direktnu saradnju tužilaca i sudija iz Srbije sa onima iz regionala kao iz Tribunalnog suda, i sprovodili smo mnoge druge aktivnosti za izgradnju kapaciteta domaćeg pravosuđa kada su u pitanju slučajevi ratnih zločina, poput obuka i pomoći u pisanju zakona. Samim tim je i ovaj projekat zasnovan na prethodnom radu Misije OEBS u Srbiji i rad ODHIR-a dopunjuje naše delovanje proširavanjem ovakvih aktivnosti na regionalni nivo. Misija u Srbiji sada nastavlja da zajednički organizuje ove aktivnosti zajedno sa projektom. Naročito je pravovremeno intenziviranje primopredaje znanja i veština između domaćih institucija i Haškog tribunalnog suda, koje Projekat podrazumeva, imajući u vidu činjenicu privođenje kraju aktivnosti Tribunalnog suda u relativno bliskoj budućnosti. Sticanje koristi od postojećih ekspertiza u Tribunalu jeste jedinstvena šansa za Srbiju i druge zemlje u regionu.

Romana Švajger: Pregled svih projektnih aktivnosti je zasnovan na njihovoj održivosti. Primer je zapošljavanje saradnika u sudovima i Tužilaštvu za ratne zločine. Saradnici su odabrani i prošli su obuku

sa namerom da će ih nacionalne institucije zadržati nakon kraja projekta. Redovni konakti kroz sastanke sudija su pojačali interes nacionalnih i sudija Tribunala za međusobnom razmenom iskustava. Nadamo se da će se proces koji je započeo sa projektom nastaviti i nakon oktobra ove godine. Drugi rezultati projekta, kao što su program edukacije i priručnik, će biti završeni do kraja projekta, i naknadne aktivnosti će svakako podrazumevati i njihovo ažuriranje.

Prva obučavanja počela u novembru 2010.

U novembru 2010. projekat je organizovao obuku o pristupu materijalima Tribunala za 22 službenika sudova i Tužilaštva za ratne zločine. Sud u Hagu je, na zahtev Tužilaštva, predao prvi deo transkrpta na srpskom jeziku Tužilaštvu za ratne zločine u decembru 2010.

Jasna Šarčević-Janković: Koje su naredne aktivnosti projekta koje obuhvataju praktičare u Srbiji?

Romana Švajger: Planirali smo još četiri regionalna sastanka, po jedan za tužioce i advokate odbrane, i dva za sudije. Rad na programu edukacije i priručniku za advokate odbrane je u toku, kao i isporuka transkripta Međunarodnog krivičnog tribunalu u Hagu. Mi ulažemo u obučavanje pravnih saradnika koji su zaposleni u sklopu projekta, uključujući i finansiranje njihovog učešća na odabranim kursevima iz međunarodnog krivičnog prava koji se održavaju u inostranstvu.

OBLASTI NA KOJE JE PROJEKAT USREDSREĐEN

Pristup materijalima i stručnom znanju Haškog tribunala

Tribunal u Hagu izrađuje transkripte na lokalnim jezicima onih sudske postupaka, koje su nacionalne pravne institucije identifikovale kao najrelevantnije. Ovo će uveliko poboljšati mogućnosti pravnika iz regiona da pristupe i pretražuju svedočenja data pred Tribunalom za potrebe njihovog korištenja u domaćim sudske postupcima. Aplikacija za pretraživanje sudske prakse Žalbenog veća Tribunal, koja sadrži zbirku najvažnijih odluka Žalbenog veća, se takođe prevodi na lokalne jezike. Posebno prilagođena obuka se pruža pravnicima u regionu kako bi im se pomoglo u pristupu podacima Suda.

Izrada programa obuke i materijala

Projekat "Pravda i ratni zločini" u saradnji sa organizacijom „Usluge iz međunarodnog krivičnog prava“ (ICLS) razvija program obuke o međunarodnom humanitarnom pravu. Odgovorajući materijali za obuku se takođe pripremaju a obuka predavača će se vršiti kad god to bude moguće. Priručnik koji će sadržati primere najuspešnijih metoda odbrane pred Haškim tribunalom će biti pripremljen za potrebe advokata odbrane u regionu.

Stručno usavršavanje

Projekat obuhvata niz aktivnosti na regionalnom i nacionalnom nivou, kao što su sastanci kolega i radne posete, koje imaju za cilj da doprinesu stručnom usavršavanju pravnika koji rade na predmetima ratnih zločina u regionu. Obuka će takođe biti osigurana za određene teme iz oblasti međunarodnog humanitarnog prava, korištenje analitičkih alata, rada sa ranjivim svedocima. Napredna obuka se pruža za određene teme iz oblasti međunarodnog humanitarnog prava.

Jačanje kadrovskih kapaciteta u ključnim oblastima

Projekat finansira zapošljavanje dodatnog osoblja u domaćim pravosudnim institucijama u svrhu jačanja kapaciteta u ključnim oblastima, uključujući analitički rad tužilaštva i pravno istraživanje. Nacionalne institucije su identifikovale dodatno osoblje unutar nacionalnih pravosuđa kao temeljnu potrebu za uspešan rad na složenim predmetima ratnih zločina. Ovo dodatno osoblje je smešteno u postojeće domaće institucije kao punopravni članovi osoblja, odgovorni direktno inistitucijama u kojima su imenovani. Projekat osigurava obuku i podršku za ove zaposlene tokom celog trajanja projekta, sa ciljem da oni nastave da rade u domaćim institucijama na pitanjima ratnih zločina nakon što se projekat završi.

Jasna Šarčević-Janković